

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>sędzia Monika Dominiak</i>
Protokolant:	Magdalena Górską

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2022 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa *J. W.*

przeciwko (...) *Bankowi (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.*

o ustalenie i zapłatę

- ustala, że Umowa Kredytu kredyt hipoteczny (...) numer (...), zawarta w dniu 22 sierpnia 2008 r. pomiędzy *J. W.*, a (...) Bankiem (...) spółką akcyjną z siedzibą w *W.*, jest nieważna;
- zasądza od pozwanego (...) Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w *W.* na rzecz powoda *J. W.* kwotę 2 424 361,94 (dwa miliony czterysta dwadzieścia cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt jeden złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) złotych oraz 53 228,45 (pięćdziesiąt trzy tysiące dwieście dwadzieścia osiem franków szwajcarskich czterdzieści pięć centymy) CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 września 2022 r. do dnia zapłaty;
- w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- ustala, że pozwany ponosi koszty postępowania w całości, a ich szczegółowe wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt XXIV C 770/17

UZASADNIENIE

J. W., pozwem z dnia 26 lipca 2017 r. skierowanym przeciwko (...) Bankowi (...) S. A. w *W.*, zmodyfikowanym pismem procesowym z dnia 22 marca 2018 r., a następnie pismem procesowym z dnia 23 lipca 2021 r., wniósł o:

1. **ustalenie** nieważności umowy kredytu hipotecznego (...) nr (...) denominowanego do CHF z dnia 22 sierpnia 2008 r. (dalej: umowa) i **zasądzenie** od pozwanego na rzecz powoda kwoty 2 428 628,35 zł oraz kwoty 53 228,45 CHF, każdorazowo wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia doręczenia rozszerzenia pozwu (z dn. 23 lipca 2021 r.) pozwanemu do dnia zapłaty

ewentualnie

2. **ustalenie** bezskuteczności częściowej umowy w zakresie klauzul denominacji zawartych w § 2 pkt 1 CSU w zw. z § 4 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 2 COU oraz § 22 ust. 2 pkt 1 COU w zw. z § 7 ust. 4 CSU i **zasądzenie** od pozwanego

na rzecz powoda kwoty 1 102 446,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia doręczenia rozszerzonego pozwu (dn. 23 lipca 2021 r.) pozwanemu do dnia zapłaty.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej na podstawie art. 15 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz zwrotu wydatków strony i pełnomocnika wg spisu kosztów wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powództwa powodowie wskazali, że umowa jest nieważna. Podstaw nieważności umowy strona powodowa upatrywała w jej sprzeczności z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, a to ze względu na nieokreślenie w umowie elementu koniecznego umowy kredytu, jakim jest wypłacana i spłacana kwota kredytu. Ponadto zawarta przez strony umowa zawierała klauzule abuzywne, które prowadzą do nieważności umowy, ewentualnie jej dalszego trwania z wyłączeniem klauzul denominacyjnych. Zdaniem powoda kwestionowane klauzule nie dotyczą głównych świadczeń stron, nie są jednoznaczne i naruszają dobre obyczaje oraz rażąco naruszają interesy konsumenta przez przyznanie bankowi dowolności w ustalaniu zobowiązań kredytobiorcy. Powód wskazał, że kwestionowana pozwem dowolność banku w ustalaniu kursu po którym następuje spłata kredytu stanowi dodatkowe zwiększenie ryzyka kursu walutowego i ryzyka spreadu walutowego. W zakresie żądania głównego pozwu o zapłatę (zwrot świadczenia nienależnego – art. 405 k.c. i 410 k.c.) powód wskazał, że w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 1 czerwca 20121 r. wpłacił na rzecz pozwanego tytułem spłaty rat łącznie kwotę 2 428 628,35 zł oraz 53 228,45 CHF. Interes prawny w żądaniu ustalenia argumentował, że rozstrzygnięcie w tym względzie usunie niepewność co do oceny prawnej umowy (pozew z dn. 26/07/2017 r. k. 2-14v.; rozszerzenie powództwa z dn. 22/03/2018 r. k. 339-341; pismo procesowe z dn. 21/01/2020 r. k. 550-555; pismo procesowe z dn. 18/02/2020 k. 623-625; rozszerzenie powództwa z dn. 23/07/2021 r. k. 733-737; pismo procesowe z dn. 14/10/2022 r. k. 1006-1009).

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył podnoszonym przez powoda zarzutom, wskazując, że umowa jest ważna i nie zawiera postanowień niedozwolonych. Ponadto wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej spowodowało, że kredytobiorcy w miejsce roszczeń wynikających z przepisów ogólnych nabywają roszczenie o zmianę treści umowy kredytu. Nawet jednak ewentualne wyeliminowanie z umowy klauzul abuzywnych nie spowoduje nieważności umowy, ponieważ będzie ona mogła być w dalszym ciągu wykonana. Pozwany wskazał na możliwość wypełnienia luk – po wyeliminowaniu kwestionowanych przez powoda postanowień – przepisami krajowymi takimi jak art. 65 k.c., art. 56 k.c. i art. 354 k.c. Podkreślił, że sporna umowa nie była pierwszym kredytem powoda zaciągniętym w CHF, tak więc powód przystępując do umowy posiadał zarówno doświadczenie w zakresie spłaty kredytów walutowych, jak również wiedzę odnośnie konstrukcji i ryzyk związanych z kredytem walutowym. Przedmiotowy kredyt udzielony został w celu spłaty posiadanych przez powoda kredytów – obu zaciągniętych w walucie CHF, a zgodnie z § 4 ust. 1 COU taki kredyt wypłacany jest w walucie wymiennej. W dniu 22 sierpnia 2008 r. powód zawarł z bankiem umowę ramową w zakresie współpracy na rynku finansowym na podstawie której mógł zawierać z (...) S.A. określone w umowie transakcje m. in. negocjowanie natychmiastowej lub terminowe transakcje wymiany walut wymiennalnych czy opcje walutowe – strony miały więc możliwość m. in. negocjacji kursu waluty, po jakim wypłacony został kredyt, z jednoczesnym pominięciem zastosowania kursu waluty wskazanej w Tabeli kursów Banku. Wypłata pierwszej transzy kredytu dokonana została w CHF, z uwagi na to, że rachunek na który kwota kredytu została przelana był prowadzony w CHF, tak więc nie doszło do przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu na walutę PLN, wypłata kolejnej transzy dokonana została w walucie polskiej jednakże przeliczenie wypłaconej części kredytu dokonane zostało po wynegocjowanym kursie. Pozwany zaznaczył, że powód przystępując do umowy miał możliwość od początku wyboru sposobu spłaty zaciągniętego kredytu, jednakże po poinformowaniu go przez bank o istotnych ryzykach związanych z kredytem walutowym w pełni świadomie zdecydował się dokonywać spłaty w walucie polskiej przy wykorzystaniu kursu waluty obcej zawartego w Tabeli kursów Banku. Nadto powód dokonywał dalszej spłaty kredytu w walucie

polskiej pomimo zawarcia aneksu do umowy kredytu na podstawie którego pozwany otworzył dla powoda specjalny rachunek walutowy do spłaty kredytu – co świadczy o tym, że powód w pełni akceptował kursy walut zawarte w Tabeli kursów banku. Końcowo pozwany wskazał, że nie może być mowy o zwrocie świadczeń powodowi, ponieważ powód nie spełniał świadczeń na rzecz banku, bowiem zapłata rat następowała w drodze potrącenia. Ponadto spełnienie świadczeń następowało na podstawie umowy rachunku bankowego, która była ważna. Wskazał również na art. 411 k.c. i podniósł zarzut przedawnienia (odpowiedź na pozew z dn. 13/11/2017 r. k. 107-174; odpowiedź na rozszerzenie powództwa z dn. 17/04/2018 r. k. 361-367; odpowiedź na kolejne rozszerzenie powództwa z dn. 22/09/2022 r. k. 998-1005).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód poszukiwał kredytu w złotych polskich na spłatę innych kredytów (zaciągniętych u pozwanego banku) przeznaczonych na finansowanie budowy domu mieszkalnego położonego w T. oraz na dokończenie inwestycji, w tym celu powód udał się do pozwanego banku. Pracownik banku przedstawił powodowi umowę kredytu w CHF jako najkorzystniejszą. Powód nie był informowany o ryzyku kursowym i walutowym. Pracownik banku wskazywał na solidność waluty CHF i bezpieczeństwo kredytu (zeznania powoda k. 993 v.).

Umowa kredytu nie mogła być zasadniczo negocjowana (zeznania świadka B. S. k. 428).

W dniu 31 lipca 2008 r. powód złożył wniosek o kredyt hipoteczny (...) na spłatę zobowiązań w kwocie 1 238 571,52 zł i kwotę wolną kredytu – 700 000 zł. Jako walutę kredytu wskazano CHF (wniosek kredytowy z załącznikami k. 185-192).

Na końcu wniosku kredytowego znajdowały się oświadczenia stanowiące m.in., że kredytobiorca:

1. nie skorzystał z przedstawionej mu w pierwszej kolejności oferty w walucie polskiej i dokonał wyboru oferty w walucie wymiennej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytami/pożyczkami zaciąganyymi w walucie wymiennej polegającego na tym, że:

a) w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty jak i kwota zadłużenia wyrażona w walucie polskiej,

b) w przypadku wypłaty kredytu/pożyczki w walucie polskiej kredyt/pożyczka jest spłacany/a po ustalonym przez (...) kursie kupna dla dewiz (kursy walut zamieszczane są w Tabeli kursów (...) SA),

c) w przypadku spłaty kredytu/pożyczki w walucie polskiej kredyt/pożyczka jest spłacany/a po ustalonym przez (...) SA kursie sprzedaży dla dewiz (kursy walut zamieszczane są w Tabeli kursów (...) SA),

2. ponosi ryzyko zmiany kursów walutowych oraz zmiany stóp procentowych,

3. został poinformowany, że w przypadku kredytu/pożyczki udzielanej w walucie wymiennej w rozliczeniach między klientami a (...) SA w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez (...) SA kursy walut obcych w złotych (kursy walut zamieszczane są w Tabeli kursów (...) SA).

W dniu 22 sierpnia 2008 r. powód zawarł z (...) Bankiem (...) hipoteczny (...) (umowa k. 19-27).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Części Szczególnej Umowy (CSU) kwota udzielonego kredytu wynosi 1 009.883,06 CHF i jest ona przeznaczona na spłatę kredytu mieszkaniowego umowy nr (...) oraz spłatę kredytu P. umowa nr (...).

Kredyt jest udzielony na 204 miesięcy, tj. do dnia 01/08/2025 r. (§ 2 ust. 4 CSU).

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 COU kredyt jest wypłacany w walucie wymiennej na finansowanie zobowiązań kredytobiorcy poza granicami RP oraz w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego. Zgodnie zaś z pkt 2 powołanego zapisu kredyt jest wypłacany w walucie polskiej na finansowanie zobowiązań w Rzeczypospolitej

Polskiej. W przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie polskiej stosuje się kurs kupna dla dewiz obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego według aktualnej tabeli kursów (§ 4 ust. 2 COU).

Zgodnie z § 1 pkt 14 COU Tabela kursów to tabela kursów (...) SA obowiązująca w chwili dokonywania przez (...) SA określonych w umowie przeliczeń kursowych, dostępna w (...) SA oraz na stronie internetowej (...) SA.

(...) SA pobiera odsetki od kredytu, w walucie kredytu, według zmiennej stopy procentowej, w stosunku rocznym, której wysokość jest ustalana w dniu rozpoczynającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej, jako suma stawki referencyjnej i marży (...) SA. Zmiany stawki referencyjnej następują w dniu wymagalności raty spłaty kredytu i odsetek (§ 6 ust. 1 zd. 1 i ust. 2 COU).

Dla celów ustalenia stawki referencyjnej - (...) SA posługuje się stawką LIBOR, publikowaną odpowiednio o godz. 11.00 (...) lub 11.00 na stronie informacyjnej R., w drugim dniu poprzedzającym dzień rozpoczynający pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej, zaokrągloną według matematycznych zasad do czterech miejsc po przecinku. Wzrost stawki referencyjnej wpływa na podwyższenie oprocentowania kredytu, które spowoduje wzrost spłaty raty kredytu. Zmiana wysokości stawki referencyjnej powoduje zmianę wysokości oprocentowania kredytu o taką samą liczbę punktów procentowych (§ 7 ust. 1 zd. 1 oraz ust. 2 i 3 COU).

Stawka referencyjna w dniu sporządzenia umowy wynosiła 2,7483 p.p. Stała marża banku wynosi 1,4 p.p. Do dnia przedłożenia dokumentu potwierdzającego dokonanie prawomocnego wpisu hipoteki marża jest podwyższona o 0,9 p.p. W dniu sporządzenia umowy oprocentowanie wynosiło 4,1483 p.p. (§ 2 ust. 5-8 CSU).

Spłata zadłużenia Kredytobiorcy z tytułu kredytu i odsetek następuje w drodze potrącania przez (...) SA wierzytelności pieniężnych z tytułu udzielonego kredytu, z wierzytelnościami pieniężnymi Kredytobiorcy z tytułu środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku ROR, rachunku walutowym, rachunku technicznym, prowadzonych przez (...) SA (§ 21 ust. 1 COU).

Zgodnie z § 1 pkt 9 i 10 COU rachunek techniczny to rachunek bankowy prowadzony w walucie kredytu, należący do Kredytobiorcy, zaś rachunek walutowy to rachunek bankowy, na którym są gromadzone środki pieniężne w walutach wymiernalnych płatne na żądanie, należący do Kredytobiorcy.

Zgodnie z § 22 ust. 2 COU w przypadku dokonywania spłat zadłużenia Kredytobiorcy z:

- (...) środki z rachunku będą pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie wymiennej, w której udzielony jest kredyt, przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz, obowiązującego w (...) SA w dniu, o którym mowa w § 7 ust. 5 CSU, według aktualnej Tabeli kursów,
- rachunku walutowego - środki z rachunku będą pobierane w walucie kredytu, w wysokości stanowiącej kwotę kredytu lub ratę spłaty kredytu (lit. a),
- rachunku technicznego - środki z rachunku będą pobierane w walucie kredytu w wysokości stanowiącej kwotę kredytu lub raty. Wpłaty dokonywane na rachunek techniczny w walucie innej niż waluta kredytu, będą przeliczane na walutę kredytu przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży dla walut, obowiązujących w (...) SA według aktualnej Tabeli kursów.

Zgodnie z § 7 ust. 4 CSU spłata rat kredytu miała następować ze wskazanego w nim rachunku.

Kredytobiorca jest zobowiązany do poinformowania (...) SA przed terminem, o którym mowa w § 7 ust. 5 CSU, o zmianie numeru (...) lub rachunku walutowego, jeżeli z jednego z tych rachunków następuje spłata rat kredytu (§ 27 COU).

Zgodnie z § 10 ust. 2 CSU kredytobiorca został poinformowany, że ponosi ryzyko stopy procentowej, polegające na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej.

W dniu 22 sierpnia 2008 r. strony zawarły także umowę ramową w zakresie współpracy na rynku finansowym. Na podstawie umowy ramowej powód mógł zawierać z bankiem następujące transakcje: negocjowane natychmiastowe transakcje wymiany walut wymiennalnych; negocjowane terminowe transakcje wymiany walut wymiennalnych; terminowe transakcje stopy procentowej FRA; negocjowane transakcje FX swap (umowa wraz załącznikami k. 193-198).

Wyplata kredytu nastąpiła w dniu 2 września 2008 r. Kwota kredytu w wysokości 561 908,41 CHF przekazana została przez pozwanego bezpośrednio na rachunek (...) celem spłaty kredytu mieszkaniowego Własny K. hipoteczny w CHF, który to kredyt J. W. posiadał w pozwanym banku, zaś kwota kredytu w wysokości 46 242,42 CHF przekazana została przez pozwanego bezpośrednio na rachunek (...) celem spłaty kredytu gotówkowego dla bankowości prywatnej w CHF, który to kredyt J. W. także posiadał w pozwanym banku. Pozostała kwota kredytu tj. kwota 401 732,23 CHF została wyplacona powodowi w złotych polskich, po negocjowanym kursie wymiany i wynosiła 829 577,05 zł (dyspozycja wypłaty i potwierdzenie wcześniejszej spłaty k. 202-205, dyspozycja wypłaty i potwierdzenie wcześniejszej spłaty k. 206-209, dyspozycja wypłaty i potwierdzenie przelewu k. 210-212; potwierdzenie zawarcia negocjacji k. 213, zaświadczenie z 14.06.2021 r. k. 739).

Kwota kredytu w wysokości 829 577,05 zł posłużyła powodowi na dokończenie inwestycji – budowy domu o wysokim standardzie (zeznania powoda k. 993v.).

W dniu 3 lipca 2013 r. strony zawarły aneks ustalając m. in., że spłaty kredytu będą dokonywane z rachunków: prowadzonego w walucie kredytu lub prowadzonego w walucie polskiej, z którego do tej pory spłacany był kredyt, z zastrzeżeniem, że środki z rachunku prowadzonego w walucie polskiej, będą pobierane w przypadku gdy na rachunku prowadzonym w walucie kredytu brak jest środków pieniężnych w ilości wystarczającej na spłatę raty (aneks k. 183).

W okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 1 czerwca 2021 r. powód wpłacił na rzecz pozwanego banku tytułem spłaty rat kwotę 2 424 361,94 zł i 53 228,69 CHF (opinia uzupełniająca nr 2 k. 905v.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony, a również sąd nie znalazł podstaw, aby podważać ich wiarygodność. Pozostałe zgromadzone w sprawie dokumenty sąd pominął jako nic niewnoszące dla ustalenia istotnych okoliczności sprawy.

Brak jest dowodu, że powód został zapoznany z „Informacją o ryzyku i ryzyku stopy procentowej” (k. 226-233) w związku z czym brak było podstaw do uwzględniania jej treści w stanie faktycznym sprawy. Inna wersja tego dokumentu (k. 234-237) powstała już po udzieleniu powodowi kredytu, a zatem nie ma znaczenia dla sprawy.

Wysokość spłaconej przez powoda kwoty kredytu Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego (k. 904v), których to wyliczeń strony nie kwestionowały. W pozostałym zakresie Sąd pominął wnioski z opinii biegłego R. P. (k. 674-697, 813-820, 906-915), ponieważ nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania powoda oraz świadków B. K. (k. 353) i B. S. (k. 428) z zastrzeżeniem, że B. K. nie pamiętała okoliczności udzielania powodowi kredytu, ani nawet funkcjonujących wówczas w tym zakresie procedur, zaś B. S. jedynie podpisała umowę w imieniu banku nie przedstawiając powodowi oferty kredytu. W związku z tym większą wartość dowodową Sąd przyznał zeznaniom powoda, który zeznawał o okolicznościach konkretnej sprawy, nie zaś zeznaniom świadków.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do najdalej idącego zarzutu strony powodowej, tj. nieważności umowy ze względu na sprzeczność istoty (typu) kredytu indeksowanego z bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa, w szczególności z art. 69 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe. Zarzutów tych Sąd nie podziela.

Zgodnie z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U.2002.72.665 t.j. - w brzmieniu z dnia zawarcia umowy – dalej jako „Prawo bankowe”) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (ust. 1).

Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Umowa kredytu stanowi odrębny typ umowy nazwanej, jest to umowa konsensualna, dwustronnie zobowiązująca oraz odpłatna. Do essentialia negotii umowy kredytu należą zobowiązanie banku do oddania do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel oraz zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z oddanych do dyspozycji środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Dopuszczalność zawierania umów kredytu indeksowanego i denominowanego została przewidziana wprost w art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bankowego, który przewiduje, że w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna przewidywać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. W związku z tym nie ma podstaw do twierdzenia, że tego typu umowy nie są dopuszczalne na gruncie przepisów prawa bankowego.

Co prawda ww. przepis art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bankowego został dodany do ustawy po zawarciu przez strony umowy kredytu, jednakże nie oznacza to, że wcześniej umowy takie były niedopuszczalne. Nie można jednak twierdzić, że dopiero wprowadzenie takiej regulacji zalegalizowało zawieranie umów tego rodzaju. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Przepis ten wprost potwierdza zatem stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą do umów zawartych wcześniej. Tym samym ustawodawca zaakceptował co do zasady dopuszczalność tego rodzaju kredytów w dotychczasowym stanie prawnym, przy czym poddał je dodatkowej regulacji mającej na celu eliminację wad kredytów funkcjonujących do tej pory na rynku.

Powyższe potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazujące, że umowy kredytu indeksowanego i denominowanego mieszczą się w ramach konstrukcji prawnej umowy kredytu (zob. m.in. wyroki z 25 marca 2011 r. sygn. IV CSK 377/10, z 22 stycznia 2016 r. sygn. I CSK 1049/14, z 19 marca 2015 r. sygn. IV CSK 362/14, z 8 września 2016 r. sygn. II CSK 750/15, z 1 marca 2017 r. sygn. IV CSK 285/16, z 14 lipca 2017 r. sygn. II CSK 803/16, z 27 lutego 2019 r. sygn. II CSK 19/18, z 4 kwietnia 2019 r. sygn. III CSK 159/17, z 10 maja 2019 r. sygn. I CSK 242/18).

Nie może być zatem mowy, iż strony nie zawarły umowy kredytu lub że nie ustaliły w niej przedmiotowo istotnych postanowień umowy, skoro zawarta przez strony umowa spełnia wymagania wykształconej w obrocie umowy kredytu denominowanego.

Sąd przyznał rację stronie powodowej, że zawarte w umowie postanowienia dotyczące denominacji, w tym określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu do wypłaty i wysokości rat kredytu za abuzywne, a tym samym nieskuteczne (niezależnie od tego Sąd uważa je również za nieważne w związku z przekroczeniem zasady swobody umów). Tym

niemniej w związku z faktem, że kredyt został wypłacony w wysokości określonej przez same strony (w części w CHF, zaś w części w złotych po kursie negocjowanym), a spłata mogła następować wprost w CHF (§ 21 ust. 1 i § 27 COU) abuzywność postanowień przeliczeniowych nie miała wpływu na ważność umowy. Jedynie abuzywność samego postanowienia przewidującego denominację, a więc określającego kwotę kredytu w CHF wpływała na ważność samej umowy. W związku z tym ocenę abuzywności umowy Sąd ograniczył jedynie do tego postanowienia, tj. § 2 ust. 1 CSU.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W związku z powyższym dopuszczalność badania niedozwolonego charakteru postanowień umownych zależy od konsumenckiego charakteru umowy, braku indywidualnego uzgodnienia danego postanowienia umownego, które nie określa głównego świadczenia stron, chyba że zostało ono sformułowane w sposób niejednoznaczny.

Odnośnie do konsumenckiego charakteru umowy, to nie ulega wątpliwości, że powód zaciągnął zobowiązanie na cele mieszkaniowe. W świetle art. 22¹ k.c. dla statusu konsumenta nie ma znaczenia poziom świadomości i wiedzy danej osoby przy zawieraniu umowy z przedsiębiorcą. Tym samym powodowi przysługiwał status konsumenta.

W świetle okoliczności sprawy nie może ulegać również wątpliwości, że umowa nie była indywidualnie negocjowana – tak naprawdę umowa była w ogóle zasadniczo nienegocjowalna, co wynika z zeznań świadka B. S. i powoda. Zgodnie zaś z art. 385¹ § 3 k.c. nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Tym samym nie można uznać za indywidualne negocjowanie umowy jej podpisanie przez strony (czyli zawarcie umowy), ewentualnie wybranie przez konsumenta jednej z kilku przedstawionych przez przedsiębiorcę opcji. O braku indywidualnego negocjowania umowy świadczy przede wszystkim zawarcie umowy na wzorcu przedsiębiorcy. W związku z tym nie może być w sprawie jakichkolwiek wątpliwości, że postanowienia umowy nie były indywidualnie negocjowane.

Mogą natomiast istnieć wątpliwości i rozbieżne oceny co do tego czy postanowienia dotyczące denominacji określają główne świadczenie stron. W ocenie sądu rozpoznającego sprawę, aby rozstrzygnąć te wątpliwości należy odwołać się do orzecznictwa TSUE wyjaśniającego zasięg tego pojęcia. Z orzecznictwa Trybunału (zob. zwłaszcza wyroki: z 20 września 2017 r. ws. A. (C-186/16), z 14 marca 2019 r. ws. D. (C-118/17), z 30 kwietnia 2014 r. ws. K. i K. R. (C-26/13) oraz z 3 października 2019 r. ws. D. (C-260/18)) wynika, że za warunki umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę, zaś warunki, które wykazują charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, nie mogą być objęte pojęciem „głównego przedmiotu umowy”. Przy tym pojęcie to powinno podlegać wykładni zawężającej. W przypadku umów kredytu indeksowanego lub denominowanego postanowieniem określającym główny przedmiot umowy będzie klauzula przewidująca indeksację lub denominację, ponieważ określa ona główne świadczenie stron – wysokość kredytu do wypłaty oraz wysokość spłat oraz charakteryzuje ten typ umowy kredytu.

Niezależnie od powyższego, nawet uznanie, że klauzula denominacyjna określa główne świadczenie stron, to nie można jej uznać za jednoznaczną, a tym samym możliwe jest badanie jej abuzywności.

W tym kontekście nie można również pominąć ocen wyrażanych przez Trybunał Sprawiedliwości UE, który wskazał w swym orzecznictwie, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredyt (zob. pkt 44 wyroku TSUE z dnia 03.10.2019 r., sprawa C-260/18). Jednakże postanowienia dotyczące denominacji nie zostały sformułowane jednoznacznie, co umożliwia poddanie ich stosownej kontroli pod kątem zastosowania regulacji z art. 385¹ k.c.

Jak wynika z orzeczenia TSUE z dnia 20 września 2017 r. (C – 186/16), art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w przypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ten oznacza, że (...) musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku waluty obcej (...), ale również oszacować – potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych.

W świetle powyższego orzeczenia należy przyjąć, że nie jest wystarczające powiadomienie konsumenta o tym, że udzielony mu kredyt oraz raty kredytu będą indeksowane według określonego miernika wartości (w tym wypadku do waluty obcej). Nie jest również wystarczające poinformowanie klienta o tym, że wartość kredytu i wysokość rat będzie się wahać w zależności od kursu waluty, gdyż przeciętny uczestnik rynku posiada świadomość, że kurs waluty zmienia się w czasie. Staranność banku powinna natomiast polegać na rzetelnym przedstawieniu konsumentowi skutków zmiany kursów dla zaciągniętego przez niego zobowiązania kredytowego, w szczególności zmiany nie tylko wysokości raty, ale również salda kredytu. Sąd nie miał wątpliwości, że sposób prezentacji kredytu indeksowanego do waluty CHF przez pozwany bank nie był wystarczający dla podjęcia przez powodów świadomej, racjonalnej i przemyślanej decyzji.

W niniejszej sprawie należało również uznać, iż wskazane wyżej postanowienie umowy o kredyt kształtuje obowiązki kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy.

Dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką i moralnością. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są: niedoinformowanie drugiej strony umowy, spowodowanie jej dezorientacji, wywołanie u klienta błędnego przekonania, wykorzystanie niewiedzy klienta lub jego naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego niezgodnie z zasadą równorzędności stron. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania (T. S. w glosie do uchwały SN z 13 stycznia 2011 r., III CZP 119/10, Glosa 2012/2/71-75).

Rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce, gdy umowa przewiduje nieusprawiedliwione dysproporcje, na niekorzyść konsumenta, w rozłożeniu umownych praw i obowiązków. Chodzi o zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta. Z takim rażącym naruszeniem mamy do czynienia w razie istotnej i nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków konsumenta na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Legalis nr 71468).

Mając powyższe na uwadze, za rażące naruszenie interesów konsumenta i niezgodne z dobrymi obyczajami należało uznać obciążenie wyłącznie konsumenta ryzykiem kursowym. Istotnym jest przy tym, iż powód nie został należycie poinformowany o ryzyku kursowym. Jak wynika z ustaleń sądu powód nie został poinformowany, że jako jedyna strona umowy ponosi ryzyko kursowe. Nie przedstawiono mu żadnej informacji obrazującej jak konkretnie zmiana kursu CHF będzie wpływać na wysokość raty i wysokość kredytu do spłaty w złotych (co było dla niego istotne, ponieważ zarabiał w złotych i w tej walucie spłacał kredyt). Za należyte poinformowanie kredytobiorcy o ryzyku kursowym nie może służyć oświadczenie znajdujące się na końcu wniosku kredytowego. W zestawieniu z korzystną wysokością raty w chwili zawierania umowy oraz zapewnieniami o korzystności zaciąganego kredytu, takie pouczenia o ryzyku kursowym (złożenie oświadczenia), o bardzo ogólnej treści, informujące, że istnieje pewne ryzyko, ale nie unaoczniające jego skali i ewentualnych jego konsekwencji, nie mogły oznaczać świadomości konsumenta co charakteru zobowiązania i rzeczywistego ryzyka. Przypomnieć tu trzeba, że nie chodzi tylko o ogólną wiedzę, że kursy walut zmieniają się, ale o uwidocznienie, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływających z umowy konsekwencji ekonomicznych, w tym przyjęcia przez kredytobiorcę ryzyka kursowego, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku aprecjacji waluty. Zdaniem Sądu oczywistym jest, iż gdyby powód miał świadomość jak bardzo może wzrosnąć jego zobowiązanie wobec banku nie związałyby się umową o analizowanej treści. Zastosowany przez pozwanego mechanizm spowodował, że powód po kilkunastu latach

spląty kredytu uiścił już kwotę w wysokości 2 428 628,35 zł oraz 53 228,45 CHF, tj. znacznie większą niż kwota wypłaconego kapitału.

Podsumowując, w niniejszej sprawie wyżej wskazane postanowienie ma charakter niedozwolonego postanowienia umownego, ponieważ nakłada na kredytobiorcę nieograniczone ryzyko walutowe niezrównoważone innymi postanowieniami umownymi (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Jak stanowi art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 tego przepisu nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Należy jednakże rozważyć, czy istnieje możliwość zastąpienia postanowień abuzywnych innymi normami, ewentualnie czy możliwe jest dalsze funkcjonowanie umowy po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień dotyczących denominacji.

Z wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 3 października 2019 roku w sprawie C-260/18 (sprawa D.) wynika jednoznacznie, że artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. Tym samym nie jest możliwe zastąpienie postanowień abuzywnych na podstawie ustalonych zwyczajów lub zasad współżycia społecznego, zaś zastąpienie tych postanowień przepisami dyspozytywnymi jest możliwe, „gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, przy czym możliwość ta jest ograniczona do przypadków, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, tak że ten ostatni zostałby tym ukarany” (motyw 48 wyroku).

Mając powyższe na uwadze, wobec stanowiska powoda żądającego uznania umowy kredytu za nieważną nie jest możliwe zastąpienie postanowień abuzywnych jakimikolwiek innymi normami. W związku z tym Sąd doszedł do wniosku, że zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna, ponieważ bez zakwestionowanego postanowienia abuzywnego przewidującego denominację kwoty kredytu w CHF, umowa nie może zostać wykonana.

W związku z powyższym umowa kredytu jest nieważna. Nie ulega zaś wątpliwości, że świadczenia spełniane na podstawie nieważnej umowy kredytu są świadczeniami nienależnymi, z którymi łączy się po stronie powoda roszczenie o ich zwrot.

Powód żądał kwot 2 428.628,35 zł i 53 228,45 CHF, natomiast biegły ustalił, że na dzień 1 czerwca 2021 r. kredyt został splącony w kwotach: 2 424 361,94 zł i 53 228,69 CHF. Oddalenie obejmuje więc część kwoty żądanej w złotych, ponieważ z opinii, którą powód zaakceptował wynika, że wpłacił mniej niż wynosi żądanie pozwu. Z kolei żądana kwota w CHF została zasądzona w całości, ponieważ mieści się ona wysokości spląty kredytu ustalonej przez biegłego.

Sąd w składzie rozpoznającym sprawę podziela przeważający w doktrynie i judykaturze pogląd, że strony nieważnej umowy mają niezależne wobec siebie roszczenia o zwrot własnych spełnionych świadczeń, wobec czego powód może domagać się zwrotu wszystkiego, co świadczył na rzecz pozwanego (zob. np. Uchwała SN z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20).

Bezzasadne są twierdzenia pozwanego co do spełnienia przesłanek z art. 411 pkt 1 k.c. Z dyspozycji wskazanego przepisu wynika wprost, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy, co zachodzi w niniejszej sprawie.

Nie są również spełnione przesłanki z art. 411 pkt 4 k.c. zgodnie z którym, nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna. Przypadki, w których podstawa świadczenia jest nieważna, nie są objęte zakazem unormowania art. 411 pkt 4 k.c., co pozwala na zwrot kwot nienależnie wpłaconych. Przepis art. 411 pkt 4 k.c. nie ma w ogóle zastosowania do świadczenia nienależnego, gdyż dotyczy

zobowiązań istniejących, acz niewymagalnych. W przypadku *condictio sine causa* podstawa w ogóle nie powstała, więc brak jest roszczenia, które mogłoby jeszcze nie być wymagalne.

Podobnie nie ziściły się przesłanki z art. 411 pkt 2 k.c. Nie sposób bowiem uznać, że spełnienie świadczenia w wykonaniu nieważnej czynności prawnej czyni zadość zasadom współżycia społecznego w sytuacji gdy to strona pozwana ukształtowała w umowie kredytu prawa i obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W toku postępowania pozwany argumentował, iż zobowiązanie kredytobiorcy było spełniane przez umowne potrącenie z rachunku bankowego, co wyklucza zwrot świadczeń. Zarzut ten w ocenie Sądu należało uznać za błędny. Powód domagał się bowiem zwrotu świadczenia nienależnego, które pozwany pobierał z rachunku w oparciu o nieważną umowę. Jednocześnie pozwany nie miał podstaw do pobrania tych świadczeń, a zatem świadczenie należało uznać za nienależne. Dla takiej oceny nie ma znaczenia sposób, w jaki dochodziło do spełniania świadczenia. Powołując się na orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 listopada 2019 r. sygn. akt V Ca 1979/18 należy wskazać, iż w stosunkach umownych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, gdy przedsiębiorca jednostronnie narzuca sposób regulowania długu poprzez wykreowanie wierzycielności konsumenta wobec przedsiębiorcy, pozbawiając konsumenta możliwości zaspokojenia się w oparciu o przepisy regulujące bezpodstawne wzbogacenie czynność taką należy uznać za skuteczną jedynie wówczas, gdy konsument o takich skutkach zostanie poinformowany i wyrazi na nie zgodę w sposób jednoznaczny.

Podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach stanowił art. 481 § 1 w zw. z art. 455 k.c. Za datę początkową naliczania odsetek Sąd przyjął 7 dzień po dniu doręczenia pozwanemu ostatniego rozszerzenia pozwu. Doręczenie to nastąpiło na rozprawie w dniu 25 sierpnia 2022 r. W związku z faktem, że powód żądał odsetek od dnia doręczenia rozszerzenia, roszczenie w zakresie odsetek zostało częściowo oddalone.

Niezasadny okazał się zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia. Strona powodowa nie dochodzi bowiem ani roszczenia z umowy rachunku bankowego ani roszczenia okresowego, a roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, które przedawnia się w ogólnym terminie dziesięcioletnim lub trzyletnim, jeśli jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (zob. np. wyrok SN z dnia 3 marca 2017 r., I CSK 318/16). W tym też zakresie sąd nie podziela poglądu Sądu Najwyższego z wyroku z dnia 25 lutego 2005 r. (sygn. akt II CK 439/04), jakoby roszczenie o zwrot nienależnie pobranych odsetek przedawniało się w terminie właściwym dla roszczeń okresowych, ponieważ niewątpliwie roszczenie to nie jest roszczeniem o świadczenie okresowe, a nie ma żadnych innych racji, aby wyłączać spod ogólnych reguł przedawnienia akurat tę kategorię roszczeń. Jeśli bowiem termin przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia miałby zależeć od terminu przedawnienia roszczenia, które zostało nienależnie spełnione, to należałoby uznać, że dotyczy to nie tylko świadczeń okresowych, ale każdej kategorii roszczeń nienależnie spełnionych.

W związku z powyższym roszczenia powoda ulegają 10-letniemu terminowi przedawnienia. Początek jego biegu należy zaś określać w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym uniezależnienie biegu terminu przedawnienia roszczeń konsumenta od stanu jego świadomości co do nieuczciwego charakteru warunku zawartego w umowie czyni nadmiernie utrudnionym korzystanie z praw przyznanych konsumentowi przez dyrektywę 93/13, naruszając tym samym zasadę skuteczności (zob. Wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., C#776/19, pkt 45-47; Wyrok z dnia 22 kwietnia 2021 r., C-485/19, L. (...) przeciwko (...) (...), pkt 64; Wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., C-224/19, C. (...) przeciwko (...) SA i L. (...) przeciwko (...) SA, pkt 90-91; Wyrok z dnia 6 października 2009 r., C#40/08, pkt 45-48). Tym samym termin przedawnienia nie może się rozpoczynać dla konsumenta od dnia spełnienia przez niego nienależnego świadczenia. Należy przyjąć, że biegnie on dla konsumenta od dnia, w którym mógł lub powinien on posiadać wiedzę o nieuczciwym warunku znajdującym się w zawartej przez niego umowie (zob. uzasadnienie Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21).

W sprawie niniejszej nie należało oczekiwać, że powód uświadomi sobie wadliwość zawartej przez niego umowy przed 23 lipca 2011 roku, a więc przed 10 laty przed wniesieniem pisma rozszerzającego powództwo. W owym czasie bowiem

nie istniała jeszcze świadomość prawna co do nieuczciwego charakteru klauzul denominacyjnych i indeksacyjnych. Pierwsze powództwa oparte na tym twierdzeniu zaczęły wpływać do sądów dopiero kilka lat później, przy czym nie oznaczało, to iż były one wówczas jeszcze przez sądy zasadniczo uwzględniane. W związku z tym nie można uznać, że roszczenie powoda jest w jakimkolwiek stopniu przedawnione.

Co do dochodzonego przez stronę powodową roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu, to przesłanką jego dopuszczalności zgodnie z art. 189 k.p.c. jest istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa.

Jak wskazuje orzecznictwo interes prawny w wytoczeniu powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. nie istnieje wtedy, kiedy realnie możliwym jest uzyskanie przez powoda ochrony lub usunięcie stanu niepewności w inny sposób, gdy uzasadnione jest posłużenie się dalej idącym (intensywniejszym) środkiem ochrony prawnej. A zatem jeżeli do usunięcia stanu niepewności czy zagrożenia sfery prawnej powoda istnieje możliwość wytoczenia innego powództwa np. o świadczenie, to taka możliwość wytoczenia takiego powództwa wyłącza istnienie interesu prawnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1968 r., III CZP 103/68, OSNCP 1969, Nr 5, poz. 85, uchwała z dnia 27 lipca 1990 r., III CZP 38/90, OSNC 1991, nr 2-3, poz. 25, wyrok SN z dnia 13 września 2007 r., III CSK 123/07, nie publ., wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, nie publ.; wyrok SN z dnia 14 marca 2012 r. II CSK 252/11 LEX nr 1169345).

Innymi słowy, interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi skuteczną ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w nieokreślonej przyszłości (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 13 kwietnia 1965 r. II CR 266/64 OSPiKA 1966/7-8 poz. 166, oraz wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 listopada 2002 r. IV CKN 1519/2000 LexPolonica nr 377910). Przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 25 września 2013r., I ACa 773/13, LEX nr 1392106). W szczególności istnieje interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, mimo przysługującego powództwa o świadczenie na podstawie spornego stosunku prawnego, jeżeli z tego stosunku wynikają jeszcze inne lub dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne (Wyrok SN z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 640/14).

Mając powyższe na uwadze, nie można odmówić powodowi interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu, skoro dochodzone przez niego jednocześnie roszczenia pieniężne nie stanowią kompleksowych rozliczeń pomiędzy stronami nieważnej umowy kredytu. Dopiero rozstrzygnięcie o nieważności umowy rozstrzygnie spór co do ważności umowy, wskutek czego strony będą mogły żądać zwrotu wszystkiego, co do tej pory świadczyły. Bez takiego rozstrzygnięcia skutek taki nie zaistnieje, ponieważ w judykaturze nie ma zgody co do tego, czy z mocy wiążącej wyroku o świadczenie korzysta jedynie rozstrzygnięcie, czy rozciąga się ona na kwestie pozostające poza sentencją, w tym ustalenia i oceny dotyczące stosunku prawnego stanowiącego podstawę żądania, o którym orzeczono (zob. np. wyrok SN z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, wyrok SN z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CSK 282/15).

W związku z wygraniem przez stronę powodową sprawy w niemalże całości Sąd zasądził na rzecz powodów koszty procesu w całości na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. Na podstawie art. 108 k.p.c. szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawiono Referendarzowi sądowemu.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.

sędzia Monika Dominiak

ZARZĄDZENIE

1. (...);

2. (...).

sędzia Monika Dominiak